

Asia: VN/25733/2021

Luonnos Suomen digitaaliseksi kompassiksi

1. Kompassin tarkoitus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Digi- ja väestötietoviraston mielestä Digikompassissa esitelty kansallinen kokonaiskuva hahmottuu hyvin ja laajentaa myös EU-tason kompassiin sisältyvää tavoitteenasettelua ja teemoja. Vaikka Digikompassi on kansallinen strateginen etenemissuunnitelma, ei Digikompassin pohjalta saisi kuitenkaan syntyä käsitystä, että asiat syntyvät kuin itsestään. On tärkeää, että arvopohjaista ja eteenpäin vievää kansallista digitalisaatiokehitystä johdetaan yhteisesti tunnistetun ja luodun tilannekuvan kautta ja digitalisaatiolle luodaan yhdessä yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä. Ilman tällaista yhteistä ponnistusta on vaarana, että teknologian mahdollistama nopea kehitys ja digitalisaatioon mahdollistamat toimintatapojen muutokset arjen sujuvoittamiseksi jäävät käyttämättä.

Digitalisaatio on niin teknologista kehitystä kuin toimintatapojen muutosta, joka koskettaa meitä kaikkia. DVV:n näkemyksen mukaan kaikkia digitalisaation kehittämiseen liittyviä tasoja on kehitettävä samanaikaisesti: kansalaisille näkyvää palvelukokemusta, lainsäädäntöä ja digitaalista infrastruktuuria. Vain näitä kolmea tasoa yhteistyöllä ja samanaikaisesti kehittämällä voidaan saavuttaa digitalisaation sektorirajat ylittävät vaikutukset. Digikompassin tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan yhteistyötä niin viranomaisten kesken kuin yhdessä yritysten, akatemian ja kansalaisten kanssa. Strategisen suunnan lisäksi on tärkeää panostaa toimeenpanevien organisaatioiden resursseihin, yhteistyöhön ja asiakaslähtöiseen kehittämiseen. Digikompassin on toivottavaa huomioida myös valtionhallinnon eri digityöryhmien roolit ja tavoitteet ja määritellä niiden suhdetta Digikompassiin.

2. Haasteet ja mahdollisuudet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

DVV:ssä on tunnistettu, että digitalisaation tulevaisuus jakautuu yhä selkeämmin demokraattisten, harvainvaltaisten ja autoritääristen hallintojen välillä ja miten tärkeää on tunnistaa, kuvitella ja

tulkita Digikompassin tavoitteita eri kehityskulkujen valossa. EU:n digitalisaatiokehitys ja yhteentoimiva digitaalinen alue on Suomelle merkittävä mahdollisuus pysyttäytyä johtavassa asemassa edistämässä arvopohjaisen, avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan digitalisaatiota.

Niin kansainvälinen kuin kansallinen yhteistyö on jatkossa avainasemassa, kun Suomi vauhdittaa arvoperustaista digitalisaatiota ja sujuvampaa arkea EU:ssa. Automatisaatiolla, digitaalisilla palveluilla ja asiointitarvetta vähentämällä digitalisaation yhteiskunnallisesti vaikuttavat hyödyt saadaan parhaiten käyttöön. Kun digitaaliset palvelut ovat ensisijaisia ja mitä useampi hyödyntää niiden tarjoamia ajasta ja paikasta riippumattomia mahdollisuuksia, jää enemmän aikaa ja resursseja yksilöllisten ja moninaisten tilanteiden ratkomiseksi. Digitaalisten palvelujen ensisijaisuuden lisäksi haluamme nostaa Pohjoismaiden ministerineuvoston linjauksen mukaisesti cross border by default - ajattelun eli palveluissa asioinnin lähtökohtaisen yllirajaisuuden.

Luottamus on yhteiskunnan ja digitaalisen ympäristön tärkein pääoma. Suomalainen ICT-osaaminen on maailman kärkeä ja yhdessä turvallisen toimintaympäristön kanssa se muodostaa hyvät edellytykset digitalisaation teknologiselle edistämislle. Teknologisen edistämisen lisäksi tarvitaan kuitenkin vahvistusta sekä digiosaamisen että luottamuksen näkökulmasta. Esimerkiksi henkilötietoihin liittyvän tietosuojan on oltava kansalaiselle ymmärrettävissä, jotta kaikilla on luottamus siihen, että sensitiivistenkin tietojen luovuttaminen on varmasti turvallista. Luottamuksen tunteen syntymisessä ja vahvistamisessa käyttökokemuksella on tärkeä rooli. Luottamusta herättää ymmärrys siitä kenelle ja millaiseen käsittelyyn annetut tiedot menevät, sekä sähköisten palveluiden laatu, jonka tuleekin olla hyvällä tasolla sisällön ja toiminnallisuuden osalta. Lisäksi tulisi huomioida yhdenvertaisuus myös sellaisessa tilanteessa, jossa henkilö omasta tahdostaan haluaa jättäytyä teknologisten ratkaisujen tarjoamien mahdollisuuksien ulkopuolelle. Meidän tulisi myös hahmottaa seuraukset, joihin omien tietojen jakamisesta kieltäytyminen voi pitkällä aikavälillä johtaa.

Digitaidot ovat kansalaistaitoja, joita tarvitaan aktiiviseen osallistumiseen yhteiskuntaan, arjen asioiden hoitamisen sekä opiskeluun että työntekoon ja yrittäjyyteen. Digitalisoituneessa yhteiskunnassa kansalaisten osallisuuteen pitäisi sisältyä mahdollisuus osallistua strategiseen keskusteluun siitä, mitä palveluja suunnitellaan, kenen ehdoilla, miten vähemmistöissä ja heikommissa asemissa olevat pääsevät mukaan näihin toteutusta edeltäviin prosesseihin. Eri väestöryhmille kuten yksilöillekin hyvä digitaalinen elämä tarkoittaa eri asioita. Laajaa ja moninaisuuden huomioivaa inklusiota tarvitaan myös uusien palvelujen ja kokonaisuuksien ennakoivassa yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnissa. Myös tästä näkökulmasta toimenpiteiden konkretisointi ja vastuutahojen määrittäminen olisi tärkeää, jotta pääsemme kohti käytäntöä.

Tulevaisuuden digitalisaation mahdollisuuksien kannalta olisi järkevää huomioida saavutettavien ja esteettömien palveluiden rakentamisessa myös palveluiden monikielisyys. Kansalliskielet eivät tule riittämään siihen, että digitaaliset julkiset palvelut olisivat myös kielivähemmistöjen ja Suomeen eri syistä tulleiden käytettävissä. Ainakin kriittisiin palveluihin olisi luotava käyttöliittymät ja keskeiset sisällöt myös muilla kielillä; tämä kielivalikoima on arvioitava olemassa olevan todellisen väestötilanteen mukaan ja se on tärkeä osa yllirajaisia palveluita ja niiden toimintaan liittyvää

pehmeää digitaalista infrastruktuuria. Palveluiden monipuolisemmalla kieliversiolla voidaan nähdä olevan laajojakin vaikutuksia esimerkiksi työperäisen maahanmuuton näkökulmasta.

3. Tavoitteet

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Digikompassissa on oikein tunnustettu niin digiosaamisen merkitys koko yhteiskunnan kannalta kuin digituen tarve moninaistuvassa yhteiskunnassa. Puutteet digitaaloissa voivat hidastaa yhteiskunnan ja yksilön kilpailukykyä kehitystä. Pistemäisen digituen sijaan kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen digiosaamisen kehittymistä tulisi määrätietoisesti seurata ja tukea. Digituen roolia digiosaamisen kasvattajana tulisi mielestämme tarkastella ja vahvistaa. Digitaalisten perustaitojen lisäksi tarvitaan laajempia digitaaitoja sekä digitaalista sivistystä tukemaan Suomen asemaa digitalisaation kärkimaana.

Digitaalisesti osaavan väestön ja työvoiman osalta osaamistasot tulisi määritellä kansallisesti. Määrittelyssä tulisi huomioida sekä perustaso että sen ala- ja yläpuoliset tasot. Osaamistasoissa pitäisi huomioida digitaalisen sivistyksen lisäksi motivaatiotekijät, joiden vaikuttavuus yksilön omaan kokemukseen riittävistä taidoista on merkittävä. Lisäksi pitäisi ymmärtää syyt, miksi yritys tai yksilö on sillä tasolla millä on ja mitä vaatisi, että osaamisen tasoa saataisiin nostettua. Digiosaamisen nykytilan mittaamisen lisäksi on tärkeää ennakoida tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista ja digitalisaatiokehitystä.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Digitaalisen turvallisuuden osalta ratkaisut pitäisi nähdä perustehtävän kannalta. Teknologian ja digiturvallisuuden ympäristössä tapahtuu paljon kehitystä, kuten kvanttilaskenta ja -tietokoneet, automatisaatio, koneoppimisen kehitys, kyberrikollisuuden kehitys, jne. Näiden kehityskulkujen huomioiminen pitää olla sisäistettynä organisaatioiden ydinstrategiassa. Esimerkiksi automatisaatioon liittyvien riskien osalta on tärkeää suhteuttaa siihen liittyvät riskit oman toimintaan.

Niin julkisen kuin yksityisen sektorin kyberturvallisuusosaamisen kannalta olennaista on erityisesti johdon kyky rekrytoida kovatasoisia kyberturvallisuudesta huolehtivia työntekijöitä ja alihankkijoita. Johdon kykyä kasvattaa osaamisen ja osaamisen puutteiden tunnistamista tulisikin pyrkiä vahvistamaan. Strategisella tasolla kyber- ja digiturvallisuuden tulisi olla kaikkea strategista työtä läpileikkaava ja sisäistetty teema, kuten Digikompassissakin todetaan (s. 24). Strategian vaikutusten pitäisi näkyä kaikissa toiminnoissa, siis ilman erikseen laadittavia osastrategioita, kuten kyberturvallisuusstrategiaa.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

Yritysten digitalisaation osalta toteamme, että hyvin resursoitu digituki antaa myös yrityksille edellytyksiä menestyä. Digiosaamisen puute yrityksissä hidastaa kilpailukykyä kasvua ja kehittymistä,

haasteita on etenkin pienemmissä yrityksissä ja yksinyrittäjillä. Digitaaliset palvelut, joissa käyttäjiä ei ole huomioitu riittävästi, aiheuttavat digituen tarvetta myös pk-yrityksillä. DVV on kartoittanut yritysten digiosaamista ja osallistuu mielellään myös tämän kokonaisuuden kehittämiseen.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Julkisten palvelujen digitalisaation osalta haluamme korostaa, että digitalisointi ja automatisointi eivät auta haasteisiin pelkästään osaltaan vaan ovat aivan keskeisiä välineitä eri haasteisiin ratkaisemisessa, kaksoisiirtymän ja vihreän siirtymän toteuttamisesta huoltosuhteeseen. DVV haluaa Digikompassin tavoitteissa nostaa esiin lainsäädännön, toimintatapojen muutoksen ja taustalla olevan digitaalisen infrastruktuurin yhtäaikaisen kehittämistä verkostoyhteistyössä.

Ihmiskeskeisten palveluiden todellista vaikutusta sujuvan arjen ja digitaalisten julkisten palvelujen eteen pitäisi tämentää todellisilla ja yhteiseen tilannekuvaan perustuvilla tunnistetuilla toimenpiteillä. Ihmiskeskeiset palvelut rakentuvat sosio-tekniisesti hyvinkin yksityiskohtaisista asioista. Palveluiden, järjestelmien ja lainsäädännön horisontaalista yhteentoimivuutta ja ihmiskeskeisyyttä ei saada aikaan minkään yksittäisen viraston toimenpiteillä tai virastokohtaisuuteen ohjaamalla, vaan ne vaativat aktiivista toimintaa erityisesti päätöksenteon, lainvalmistelun, rahoituksen ja ohjauksen osalta.

Kansalaisille näkyvän palvelukokemuksen kannalta olisi syytä kasvattaa lainsäädännöllä viranomaisten mahdollisuuksia käsitellä ja ratkaista asioita vain digitaalisesti ja lisätä automatisaatioastetta kohdennetuilla investoinneilla. Uskomme, että yleisesti ottaen vähemmän asiointitarvetta on parempaa palvelua. Myös mitä enemmän digitaalisia palveluja ja välineitä käyttämään kykenevä väestö asioi digitaalisesti, sitä enemmän siirtyy resursseja toisenlaista apua ja tukea tarvitsevien kohtaamiseen.

Investoinneilla ja lainsäädännöllä on syytä vahvistaa kaikille yhteisen digitaalisen infrastruktuurin ja perusrekistereiden roolia, jotta julkiset tietovarannot ovat hyvässä käytössä. Tiedot, kuten perusrekisterit, sektorikohtainen data ja avoin data, säilytetään yhdessä paikassa, mutta yhteentoimivuutta parantavien palveluiden ja automatisaation avulla ne liikkuvat suoraan järjestelmien välillä. On tärkeää ymmärtää yhteentoimivuuden kriteerit myös datatalouden edistämisessä. Yhteentoimivuusalusta on yksi konkreettinen esimerkki alustasta, joka mahdollistaa tietojen jakamisen toimijoiden välillä ja mm. julkishallinnon yhteisen rajapinnan rakentamisen. Kun tietovarantojen sisällöt kuvataan loogisella tasolla tiedonvaihdantaa varten niin, että nämä kuvaukset ovat helposti löydettävissä, myös tiedon luovuttaminen eri toimijoiden välillä ja tiedon toissijainen käyttö helpottuu, kun haluttu tieto ja sen lähde on helppo löytää.

Lainsäädännöllä on merkittävä rooli avoimen, yhdenvertaisen, luotettavan ja yhteistyöhön kannustavan digitalisaatiokehityksen kannalta. Lainsäädännöllä olisikin syytä mahdollistaa laajempi automaattinen päätöksenteko ja ratkaista siihen liittyvät oikeusturvakysymykset. Lainsäädännössä olisi tärkeää myös huomioida tehokkaammin digitalisaation poikkihallinnolliset vaikutukset kaikessa lainsäädännön valmistelussa. Ehdotamme siis myös digitalisaatioyhtävällisen lainsäädäntöoppaan

laatimista, jotta lait laaditaan niin, ettei etteivät ne turhaan rajoita digitalisaatiokehityksen suomia mahdollisuuksia.

4. Avaintulokset

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Kyberturvallisuuden sekä turvallisten julkisten palveluiden osalta tulisi huomioida, että toimet liittyvät toisiinsa ja turvallisuus olisi hahmotettava yhtenä digitaalisen turvallisuuden kokonaisuutena. Digikompassin hyvien tavoitteiden lisäksi digitaalisen turvallisuuden osa-alueella laajasti ymmärrettynä voisi myös huomioida esim. jatkuvuudenhallinnan, tietoturvallisuuden, tietosuoja ja riskienhallinnan.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

Kuten yritysten digitalisaatiota koskevissa osiossa kirjoitetaan: ”Suomella on moneen muuhun maahan verrattuna erinomaiset julkiset tietoaineistot ja rekisterit, jotka tarjoavat poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet dataperusteiselle uudelle arvonluonnille. Tietoaineistojen käytön helpottaminen ja sääntelyn laatiminen sekä selventäminen ovat kuitenkin keskeisiä toimia. Lisäksi yrityksillä tulee olla kyky integroitua eurooppalaisiin datainfrastruktuureihin, jotta pääsemme keskeisiin arverkkoihin kiinni.” (s. 29). Digitaalisen infrastruktuurin, yhteentoimivuuden ja luottamuksen kannalta keskeisiä perusrekistereitä ja niiden ympärille rakentuvaa pehmeän digitaalisen infrastruktuurin vahvoja osia olisi syytä vahvistaa entisestään. DVV on tunnistanut uuden kehittämiseen liittyvät riskit, jotka voivat altistaa pahimmillaan rinnakkaisten tai päällekkäisten järjestelmien rakentumiseen. Perusrekisterit ja niiden ympärille jo rakentuvat digitaaliset julkiset palvelut ovat ainutlaatuisia ja pitkälle kehittyneitä globaalissa mittakaavassa, joihin liittyvät mahdollisuudet ovat koko yhteiskunnan digitalisaation vaikuttavuuden kannalta keskeisiä.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

”Start up -yritysten määrä kasvaa ja vuoteen 2030 mennessä yhä useampi niistä kasvaa ja kansainvälistyy. (EU: lisää nopeasti kasvavia yrityksiä ja rahoitusta nk. yksisarvisyritysten määrän kaksinkertaistamiseksi EU:ssa.)” (s. 32) Yksisarvisien merkitys suomalaisen ja eurooppalaisen datatalouden ja teknologiakehityksen kannalta on hyvin tunnistettu ja voisikin olla syytä asettaa määrällinen tavoite myös suomalaisille yksisarvisille.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

”Suomessa on käytössä digipalvelut mahdollistava pehmeä infrastruktuuri. (EU: digitaalinen henkilöllisyys: 80% kansalaisista käyttää digitaalista henkilökorttia).” (s. 38) Digitaalinen identiteetti on yksi tärkeimpiä digitaalisen infrastruktuurin ja erityisesti sen pehmeän infrastruktuurin rakennuspaloista. On kuitenkin syytä tunnistaa, miten laajasta ja tärkeästä kokonaisuudesta pehmeän digitaalisen infrastruktuurin osalta puhutaan ja millaista painoarvoa sille halutaan tulevaisuuden digitalisaatiokehityksessä antaa. Pehmeä infrastruktuuri rakentuu mm. perusrekisterien vaikuttavasta käytöstä, luotettavasti ja tietoturvallisesti yhteisen infrastruktuurin avulla.

”Tavoitteena on määritellä sekä digitalisoida 40 merkittävintä elämäntapahtumapalvelukokonaisuutta vuoteen 2030 mennessä.” (s. 37)

Elämäntapahtumalähtöisen kehittämisen osalta on hyvä ymmärtää, että elämäntapahtumat realisoituvat aina yksilöllisesti. Merkittävien elämäntapahtumien määrittelemisen tulisi tapahtua matriisimaisesti kansalaisten ja yritysten elämäntapahtumiin liittyviä tarpeita ja valtionhallinnon palvelujen tarjontaa verraten. Merkittävyys voisi olla myös kustannustehokkuutta, jolloin ne asiat ja henkilöt, jotka vaativat henkilökohtaista tukea, tulevat sen saamaan.

Yksi merkittävä elämäntapahtumapalvelukokonaisuus on Läheisen kuolema -kokonaisuus eli kuinka omaisen kuolemaan liittyvää byrokratiaa ja taakkaa voidaan vähentää, jota on työstetty verkostoyhteistyössä vuodesta 2019 lähtien. Tavoitteena on saada aikaan saumattomia ja ihmislähtöisiä palveluita, jotka eivät kuormita ihmistä keskellä vaikeaa elämäntilannetta. Vanhentuneiden toimintatapojen uudistamisessa tarvittavat tärkeät työkalut ovat digitaaliset palvelut, automaatio ja olemassa olevan tiedon hyödyntäminen. Myös aiheeseen liittyviä lakeja ja niiden kykyä mahdollistaa nykyaikaisia palveluita on tarpeen arvioida ja uudistaa.

Jotta palvelut voisivat olla tarjolla yhden rajapinnan kautta (s. 37), on toimijoilla oltava yhteinen näkemys ja sopimus tietosisällöistä rajapinnan takana. Tiedon yhteentoimivuuden toteutuminen edellyttää, että rajapinnat on kuvattu sekä teknisestä että tiedon merkityksen näkökulmasta. Ylipäänsä datatalouden, tiedon liikkumisen ja hyödyntämisen kannalta Digikompassissa ja organisaatioiden strategioissa on syytä huomioida yhteentoimivuuden osalta tiedon ja datan laadun parantaminen, rakenteistaminen ja hyödyntäminen.

5. Mittarit

Lausuntonne osaamisen osa-alueen osalta

Mittarikokonaisuus vaikuttaa kattavalta ja on ilahduttavaa, että digitaalisten perustaitojen määrittely ja taitotasojen arviointi on mukana. Myös eettinen kestävyys on mainittu luonnostekstissä ja sitäkin tulisi voida arvioida. Eettisyyden arviointimittariston laatiminen on haastavaa mutta Suomi voisi tässäkin asiassa olla edelläkävijä ja malliksi muille EU:n jäsenvaltioille.

Suomi on digitaalisesti sivistynyt maa

Toteamme, että digitaalisen sivistyksen mittareista puuttuu tavoitteissa määriteltyjä ulottuvuuksia. Tässä yhteydessä on mainittu mediakasvatus ja medialukutaito, mutta mielestämme ainoastaan näiden avulla ei voida mitata digilukutaidon tai koko digitaalisen sivistyksen laajuutta; tiedollista, eettistä ja yhteiskunnallista sivistystä. Kansalaisilla ja yksilöillä tulee olla valmiudet digitaalisessa maailmassa toimimisen lisäksi toimintaympäristön kehittämiseen. Heidän tulee tietää, millä tavalla toimia ja miten osallistua, jotta ihmisten keskinäinen kunnioitus ja luottamus digitalisoituvaan

yhteiskuntaan vahvistuu. Digitaalisen sivistyksen mittaamisessa kannattaisi huomioida vähintään tieto- ja kyberturvaosaaminen, datalukutaito, eettinen kestävyys ja yhteiskunnallinen ymmärrys.

Digitaaliset perustaidot

Digitaitojen mittarointi alkaa 7-vuotiaasta. Haluamme painottaa, että digitaitojen kasvattaminen pitäisi aloittaa jo ennen oppivelvollisuutta. Lasten taitojen kasvattamisen lisäksi yhtenä mahdollisuutena on parantaa ja mitata digivanhemmuuden taitoja.

Digitaalinen osaaminen

Digitaalisen osaamisen kehittäminen on kuvattu koulutuspainotteisesti. Systemaattinen digitaalinen osaaminen kehittäminen ja elinikäinen oppiminen olisi hyvä huomioida paremmin mittaamisessa ja toimenpiteissä. Koulutusten lisäksi digiosaamisen kehittymistä edistetään mm. vapaan sivistystyön ja järjestöjen toimesta sekä muun muassa erilaisten asiakaspalvelu- ja neuvontatapahtumien yhteydessä sekä neljännen sektorin toimesta epävirallisesti tuttavien kesken. Osaamisen puutteen lisäksi esteenä käyttää digitaalisia palveluita on usein digimotivaation puute. Näemme, että asenne- ja motivaatiotekijöitä on syytä tutkia tarkemmin, jotta voidaan löytää keinoja ja poistaa esteitä digipalveluiden käyttöön.

DVV digiosaamisen ja digituen kehittäjänä

DVV määrittelee vuoden 2022 aikana digituen tarpeen ja digiosaamisen mittariston, tilannekuvan ja käsitteistön ja osallistuu mielellään tämän kokonaisuuden sekä tulevaisuuden tarpeiden tutkimiseen ja määrittelyyn yhdessä muiden toimijoiden kanssa siitä, miten kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen digiosaamista voitaisiin kansallisesti tutkia ja kehittää.

Lausuntonne infrastruktuurit-osa-alueen osalta

DVV:llä ei ole kommentoitavaa tähän kohtaan.

Lausuntonne yritykset-osa-alueen osalta

DVV:llä ei ole kommentoitavaa tähän kohtaan.

Lausuntonne julkisten palveluiden osa-alueen osalta

Toteamme mittareista yleisesti ottaen, että Digikompassin mittarointi on varsin kunnianhimoinen. Strategisen vaikuttavuuden mittaroinnin rakentaminen lineaarisesti vaikuttavuuspolkujen kautta

saattaa johtaa riskiin, että mittareissa painottuvat sellaiset mittarit mitä on mahdollista mitata absoluuttisilla arvoilla.

Vaikuttavuuden tarkempaan mittarointiin tulisikin rakentaa kunnollinen tutkimusohjelma, jossa tutkimuksen kautta selvitetäisiin vaikuttavuuskehitystä. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta on hyvä pitää esillä monitieteisyyden mahdollisuuksia tarkastella digitalisaation ilmiötä yksittäisiä tieteenalaja laajemmin.

6. Tuloksellisuuden seuranta ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tämä on erittäin tärkeä osa Digikompassia, mutta on syytä välttää tuotantosuuntautunutta tarkastelutapaa ja aidosti rakentaa hallinnonrajat ylittäviä palveluja. Haluamme myös tässä kohtaa korostaa, että vaikuttavuuden arviointiin pitäisi rakentaa kunnollinen tutkimus-ohjelma.

7. Muut huomiot digikompassiluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Toivomme, että Digikompassissa tarkastellaan digiturvallisuuden osalta sanastoa yhtenäiseksi ja vastaamaan nykyaikaista digiturvallisuuden toimintaympäristön kehitystä ja osaksi kokonaisuutta esimerkiksi VAHTI-riskienhallintasanaston pohjalta.

Salovaara Timo
Digi- ja väestötietovirasto

Aitonurmi Joonas
Digi- ja väestötietovirasto